

Какво ли може да е това, което Швейцария дава на България? Една на пръв поглед далечна страна в Западна Европа, която дори не е част от Европейския съюз. Макар и известна най-вече с алпийския шоколад и стабилната банкова система, Швейцария се превръща в асоциация за още нещо...

Наред с другите европейски програми, предоставящи финансова помощ на третия сектор, през последните години Българо-Швейцарската програма за сътрудничество* е вложила милиони у нас. „Фонд за реформи, свързани с участието на гражданското общество" и „Фонд за партньорство и експертна помощ" са двете наименования на швейцарската подкрепа. Благодарение на тези два фонда български организации могат да кандидатстват с проекти за безвъзмездна финансова подкрепа.

Българо-Швейцарската програма за сътрудничество е пример за програма с изключително добре организиран модел на функциониране и управление на отделните фондове. Приоритетните области се управляват както изцяло от швейцарската страна в частта „Сигурност, стабилност и подкрепа за реформи" и „Развитие на човешките ресурси и социалните дейности", така и от българска страна в сътрудничество с швейцарски партньори за всички останали тематични фондове. Двете швейцарски структури, на които Конфедерация Швейцария разчита за управлението на програмата, са Швейцарска агенция за развитие и сътрудничество (SCD) и Швейцарското междинно звено (SIB).

Финансирането и разпределението на средствата по двата тематични фонда („Фонд за реформи свързани с участието на гражданското общество" и „Фонд за партньорство и експертна помощ") в полза на неправителствения сектор в България е организирано по

един нетипичен начин. В рамките на Българо-Швейцарското сътрудничество средствата се управляват в консорциум от три организации – швейцарска нестопанска организация InnovaBridge Foundation (водещ партньор), швейцарско дружество, работещо в сферата на рисковия мениджмънт Neosys ООД и българската неправителствена организация Балкански институт по труда и социалната политика. Те са упълномощени от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество да изпълняват ролята на междинно звено, което в рамките на съответния тематичен фонд служи за връзка и улеснение работата както на предоставящата средствата програма, така и на кандидатите за финансиране в лицето на подалите проектни предложения организации. То е натоварено със задачите по приемането и оценката на проектните предложения, приемането на отчетите за изпълнените проекти, разгласяване на сроковете за кандидатстване, както и провеждането на информационни дни за програмата.

Този децентрализиран начин на управление има изключително позитивно влияние при реализирането на цялата Българо-Швейцарската програма, но най-вече при осъществяването на проекти от НПО. Благодарение на децентрализирания модел се достига много по-бързо и по-лесно до заинтересованите страни, намалява се бюрократичността при обработката на документите, като същевременно се улеснява достъпа до информация. Самите организации, ръководещи програмата, познават добре гражданския сектор. Това им позволява да изработят документите, които обезпечават фонда и кандидатстването към него, като вземат предвид особеностите на гражданската организация. Подбрани така, че да притежават капацитет да ръководят фондовете и да осъществяват необходимия подбор на проектни предложения, те ръководят финансирането съответно на два типа проекти - малки и големи.

„Фонд за партньорство и експертна помощ“ предлага финансова подкрепа до 100 000 швейцарски франка за малки проекти и между 100-250 000 швейцарски франка за големи. Той е насочен главно към укрепване на местните, регионалните и национални структури и капацитет в България. Фондът цели да предостави краткосрочна помощ от швейцарски експерти и да реализира съвместни проекти между български и швейцарски организации.

В действителност Швейцария притежава опит и е добра в сфери, в които ние имаме най-голяма нужда от експерти. Интеграцията на малцинства и съвместното съжителство на различни етнически, а дори и езикови групи там е практика, а не изключение. Самият модел, по който се финансират проектите за гражданското общество, позволява на всички групи да бъдат наравно включени.

До не по-малко положителни резултати води и финансирането на проекти по „Фонд за реформи свързани с участието на гражданското общество“. В зависимост от проекта се отпускат средства в размер на до 50 000 швейцарски франка за малки проекти и над 50 000 швейцарски франка за големи. Средствата са насочени най-вече за организации, работещи в сферата на социалните услуги и опазване на околната среда.

Добра възможност е швейцарският модел на управление на програмата да бъде припознат и в България. Разходването на публични средства за финансиране на инициативи и проекти на неправителствени организации да бъде обособено в самостоятелен фонд, който чрез единен механизъм с участието на самите НПО, да управлява разходването на тези средства. Функцията на НПО и тяхната роля в гражданското общество ги поставя някъде между граждани и институции, народ и държава. Подкрепата за тях би била най-пригодният инструмент за реализиране на политика в сферата на активното гражданство.

За прилагането на такава форма на управление и финансиране обаче е необходимо държавните институции да гласуват доверие на „третия сектор“ у нас, най-вече на неговия капацитет и готовност да реализира дейности от общ интерес. Засега остава възможността да се радваме на това, което получаваме от външни донори, програми и финансови инструменти и да се опитваме да прилагаме чуждестранни модели към

нашата реалност.

*Чрез този финансов механизъм Швейцария цели да допринесе за намаляване на икономическите и социални различия в разширения Европейски съюз, като неговият обхват далеч надхвърля споменатите по горе два тематични фонда. От 2007 г. насам програмата финансира с 1 млрд. швейцарски франка проекти и програми в полза на десетте страни, приети за членки на ЕС през 2004 г. За новоприетите през 2007 г. държави, сред които е и България, са предоставени допълнително 257 млн. От тях приносът за България възлиза на 76 млн. швейцарски франка под формата на проекти и програми, които Швейцария направлява на място.

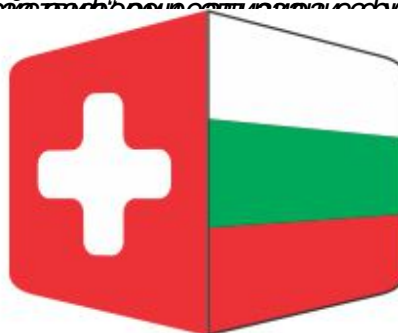
Включването на България към самата програма за сътрудничество е поставено на 7 септември 2010 г. след подписването на двустранно рамково споразумение между двете страни, с което се урежда предмета и прилагането на швейцарския финансов принос. Сама по себе си програмата управлява публични средства на двете страни, които на базата на споразумението, са насочени към приоритетни проекти и програми. Швейцария взема участие в области, в които България е заявила, че има най-голяма нужда да навакса и в които Швейцария е конкурентноспособна. Приоритетни области на програмата са:

- Сигурност, стабилност и подкрепа за реформи;
- Околна среда и инфраструктура;

- Насърчаване на частния сектор;
- Развитие на човешките ресурси и социалните дейности.

Швейцарският принос по програмата има различни финансови измерения за всяка от приоритетните области, като към него се добавя и 15% съфинансиране с публични средства от българска страна, с изключение на проектите свързани с „Фонд за реформи, свързани с участието на гражданското общество" и „Фонд за партньорство и експертна помощ". При тях съфинансирането е от страна на проектните партньори - за НПО 10%, а за всички останали партньори по проектите - 15%.

Настоящата статия е част от поредица публикации, посветени на темата „Механизъм за финансиране на гражданските организации от държавата: защо, как и кой?“, подготвени в рамките на проект „Партньорство в стратегии и действие“, изпълняван от Български център за нестопанско право в партньорство с Фондация ПАЦЕП.

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Автор: Кристина Петрова, статията е в списанието "Материали за изследване", издаване, подготовка на